

Instruktor/instruktorka odborného výcviku (kód: 75-022-R)

Autorizující orgán:	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Skupina oborů:	Pedagogika, učitelství a sociální péče (kód: 75)
Týká se povolání:	Učitel odborného výcviku střední školy
Kvalifikační úroveň NSK - EQF:	6

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Projektování hromadné, skupinové i individuální výuky	7
Plánování výuky	7
Realizace a reflexe výuky	6
Vytváření vhodných podmínek pro učení všech žáků ve vyučování (včetně zapojení asistenta pedagoga)	6
Aplikace oborově didaktických kompetencí při přípravě, realizaci a reflexi pedagogických procesů	6
Podílení se na pedagogických procesech celé školy	5
Komunikace s rodiči (zákonnými zástupci), zaměstnavateli	5

Platnost standardu

Standard je platný od: 12.08.2023

Kritéria a způsoby hodnocení

Projektování hromadné, skupinové i individuální výuky

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Charakterizovat konkrétní školní vzdělávací program (ŠVP) v kontextu příslušného rámcového vzdělávacího programu (RVP)	Ústní ověření
b) Využívat relevantní normy a organizační předpisy školy	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Charakterizovat kurikulární dokumenty a jejich vzájemné vztahy	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Formulovat adekvátně výchovně vzdělávací cíle	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Stanovit výsledky učení žáků a způsoby jejich ověření	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Volit různé výchovně vzdělávací postupy	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Plánování výuky

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Charakterizovat postupy pedagogického projektování	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Popsat stávající podmínky pro výuku, navrhnout jejich uzpůsobení	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Volit vhodné výukové postupy (formy, metody, techniky) a postupy hodnocení	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Volit vhodně učební úlohy	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Volit vhodné materiální didaktické prostředky (didaktická technika, učební pomůcky včetně žákovských, výukové prostory a jejich vybavení)	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Volit odpovídající metodické pomůcky a učební textové, hypertextové a multimediální pomůcky	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Realizace a reflexe výuky

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vést výuku adekvátně a efektivně ji organizovat	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Vést výuku s ohledem na žákovo pojetí učiva (práce s prekonceptem, miskonceptem a naivní teorií)	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Průběžně hodnotit učení žáků, zjišťovat výsledky učení žáků a hodnotit/klasifikovat výsledky učení	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Při vedení výuky využívat odpovídající pedagogickou komunikaci a řídit sociální komunikaci žáků	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Spoluutvářet vhodné klima skupiny	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Reflektovat výuku, její průběh i dosažené výsledky, a to na základě pedagogické reflexe a sebereflexe	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Vytváření vhodných podmínek pro učení všech žáků ve vyučování (včetně zapojení asistenta pedagoga)

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Akceptovat při vyučování diverzitu žáků a pracovat s heterogenní skupinou	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Pracovat s vysokými očekáváními ohledně výsledků učení všech žáků – vést každého žáka k dosahování osobního maxima	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Vést výuku na principu spolupráce a vzájemné akceptace všech aktérů vzdělávacího procesu	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Zapojovat všechny žáky do pro ně smysluplných činností při vyučování, a to podle jejich možností a předpokladů	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Vytvářet kvalitní příležitosti k učení pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a žáky nadané	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Aplikace oborově didaktických kompetencí při přípravě, realizaci a reflexi pedagogických procesů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Charakterizovat cíle výuky oboru, předmětu	Ústní ověření
b) Připravit, provádět a reflektovat výuku daného předmětu	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Využívat při přípravě na výuku i při výuce žákovo pojetí učiva	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Didakticky zprostředkovat učivo (metodická analýza učiva)	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Využívat ve výuce efektivně digitální (multimediální a interaktivní) a odborné prostředky (stroje, nástroje, zařízení)	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Pracovat při výuce svého předmětu individuálně nebo týmově s heterogenní skupinou žáků a diferencovaně podporovat učení žáků podle jejich individuálních potřeb (včetně žáků se SVP a žáků nadaných)	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Využívat při výuce i přípravě na ni metodických postupů pro utváření specifických znalostí a dovedností daného předmětu.	Praktické předvedení a ústní ověření
h) Hodnotit učení žáků, zjišťovat různými způsoby výsledky učení žáků, stanovit kritéria pro hodnocení výsledků učení žáků, klasifikovat výsledky učení žáků	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Podílení se na pedagogických procesech celé školy

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Využívat vhodné výchovné postupy při práci se žákem i třídou/skupinou, spolupracovat se školním poradenským pracovištěm	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Reflektovat výchovný dopad svého chování a jednání na žáky	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Podílet se cílevědomě na osobnostně sociálním a hodnotovém formování žáka, řešit výchovné konflikty	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Charakterizovat sociální dynamiku třídy k utváření pozitivních vztahů a prosociálního chování žáků	Ústní ověření
e) Podílet se na utváření životního plánu žáka	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Podílet se na vytváření, zavádění, využívání a kontrole dodržování pravidel života školy	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Vysvětlit vizi školy	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Komunikace s rodiči (zákonnými zástupci), zaměstnavateli

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit rodičům (zákonným zástupcům), zaměstnavatelům pojetí výuky svého předmětu	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Komunikovat individuálně i se skupinou	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

1. Vstupní předpoklady pro účast na zkoušce

Uchazečem o zkoušku může být každá fyzická osoba starší 18 let, která získala alespoň základy vzdělání, nebo účastník rekvalifikace podle zákona č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti.

Získání této profesní kvalifikace za současného splnění dalších podmínek stanovených v § 9 odst. 4 písm. b) nebo c) zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, v aktuálním znění umožňuje výkon činnosti učitele odborného výcviku.

Zdravotní způsobilost není vyžadována.

Autorizovaná osoba zároveň s odesláním pozvánky ke zkoušce písemnou formou sdělí, kde a jakým způsobem se uchazeč může informovat o svých povinnostech a průběhu zkoušky a které doklady/dokumenty musí uchazeč předložit bezprostředně před započítáním zkoušky.

Zároveň s oznámením termínu o konání zkoušky zadá autorizovaná osoba uchazeči zpracování portfolia. Na zpracování portfolia musí mít účastník nejméně 3 týdny, odevzdat jej musí nejméně 2 týdny před zahájením zkoušky.

Portfolio nemusí reprezentovat reálnou profesní historii a zkušenost uchazeče, protože zkoušku může absolvovat i uchazeč bez předchozí pedagogické praxe. Portfolio uchazeče není předmětem hodnocení u zkoušky.

Závazné součásti portfolia a jejich vazby na odborné způsobilosti/kritéria:

Odborná způsobilost **Projektování hromadné, skupinové a individuální výuky:**

- ad kritérium a): Součástí portfolia budou komentáře uchazeče ke školnímu vzdělávacímu programu školy. Komentáře budou obsahovat: a) příklady konkretizace vzdělávacích cílů uvedených v RVP do ŠVP a b) popis způsobu implementace principů a požadavků společného vzdělávání.
- ad kritérium b): Součástí portfolia budou: a) alespoň dva dokumenty střední školy, které se týkají bezpečnosti žáků; b) popis využití těchto dokumentů školy v pedagogické činnosti učitele v rozsahu min. 1 normostrany.
- ad kritérium c): Součástí portfolia bude a) popis struktury pedagogických plánů různé úrovně, se kterými škola pracuje b) dokument zachycující jejich vzájemné vztahy (nadřazenost x podřazenost, závaznost; ŠVP; časově tematický plán; přípravy na výuku). Požadavky b) jsou součástí ad a).
- ad kritérium d): Součástí portfolia bude a) výčet výchovně vzdělávacích cílů a jejich posouzení z hlediska konzistentnosti, kontrolovatelnosti, reálnosti (splnitelnosti). Výběr výchovně vzdělávacích cílů z ŠVP bude proveden pro vyučovaný předmět.
- ad kritérium e): Součástí portfolia bude dokument obsahující:
 - výsledky učení pro předmět, který vyučuje, obsažené v ŠVP školy
 - vlastní návrh výsledků učení pro vyučovaný předmět;
 - vlastní návrh metod pro jejich ověřování;
 - vlastní návrh kritérií pro jejich hodnocení (na základě čeho uchazeč klasifikuje).
- Ad kritérium f): Součástí portfolia bude příprava/přípravy na 2 výukové jednotky, které budou předmětem náslechnů. Obě výukové jednotky budou v rozsahu 4 vyučovacích hodin (1 hodina odborného výcviku = 60 minut). Přípravy budou obsahovat zejména výukové postupy, učební úlohy, postupy hodnocení výsledků učení žáků, materiální didaktické prostředky, pomůcky, atd.

Odborná způsobilost **Plánování výuky:**

- ad kritérium a): Součástí portfolia bude písemně zpracovaná pedagogická reflexe postupu plánování výuky uchazečem a popis plánování práce školy, jako celku.
- ad kritéria b) až f): Součástí portfolia bude příprava/přípravy na 2 výukové jednotky, které budou předmětem náslechnů. Obě výukové jednotky budou v rozsahu 4 vyučovacích hodin (1 hodina odborného výcviku = 60 minut). Přípravy budou obsahovat zejména výukové postupy, učební úlohy, postupy hodnocení výsledků učení žáků, materiální didaktické prostředky, pomůcky, atd.

Odborné způsobilosti **Realizace a reflexe výuky, Vytváření vhodných podmínek pro učení všech žáků ve vyučování (včetně zapojení asistenta pedagoga), Aplikace oborově didaktických kompetencí při přípravě, realizaci a reflexi pedagogických procesů:**

- Pro všechna kritéria uvedených odborných způsobilostí bude součástí portfolia příprava/přípravy na 2 výukové jednotky, které budou předmětem následů. Obě výukové jednotky budou v rozsahu 4 vyučovacích hodin (1 hodina odborného výcviku = 60 minut). Přípravy budou obsahovat zejména výukové postupy, učební úlohy, postupy hodnocení výsledků učení žáků, materiální didaktické prostředky, pomůcky, atd.

Odborná způsobilost Podílení se na pedagogických procesech celé školy:

- ad kritérium a): Součástí portfolia bude dokument s reflexí v oblasti hodnotové výchovy - k čemu uchazeč vede své žáky a jak při tom postupuje.
- ad kritérium b): Součástí portfolia bude popis reálné výchovné situace z praxe uchazeče (resp. fiktivní výchovné situace u uchazeče bez učitelské praxe) a reflexe dopadu chování uchazeče na žáky.
- ad kritérium c): Součástí portfolia bude popis reálného výchovného konfliktu z praxe uchazeče (resp. fiktivního výchovného konfliktu u uchazeče bez učitelské praxe) a možnosti jeho řešení.
- ad kritérium e): Součástí portfolia bude popis a reflexe reálného příkladu z praxe uchazeče (respektive fiktivního příkladu z praxe u uchazeče bez učitelské praxe) - jak v roli vyučujícího uchazeč ovlivnil životní nebo profesní směřování žáka – např. nebezpečí předčasného odchodu ze vzdělávání.
- ad kritérium f): Součástí kritéria bude popis vytváření pravidel života školy (popř. pro skupinu žáků ve výuce předmětu).
- ad kritérium g): Součástí portfolia bude popis vize školy (na základě různých materiálů školy – např. výroční zpráva, koncepce školy, evaluace školy, webové stránky apod.), priority školy.

2. Průběh zkoušky

Před zahájením zkoušky uchazeč předloží zkoušejícímu průkaz totožnosti a případně další dokumenty opravňující k připuštění ke zkoušce uvedené v části 1. Vstupní předpoklady pro účast na zkoušce.

Bezprostředně před zahájením zkoušky autorizovaná osoba seznámí uchazeče s pracovištěm, s organizací zkoušky, s jeho právy a povinnostmi v rámci zkoušky podle zákona č. 179/2006 Sb., a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž autorizovaná osoba vyhotoví a uchazeč podepíše písemný záznam.

Zkoušející uzná, a tedy nemusí ověřovat, ty odborné způsobilosti, které byly již dříve u uchazeče ověřeny v rámci zkoušky z jiné profesní kvalifikace (nutno doložit osvědčením o získání profesní kvalifikace), a které jsou shodné svým rozsahem i obsahem. Rozsah a obsah odborné způsobilosti určují její jednotlivá kritéria a pokyny k provedení zkoušky popsané v hodnoticím standardu. Zkoušející tyto odborné způsobilosti neuzná jako již ověřené, pokud by tím nebylo zajištěno řádné ověření ostatních požadavků stanovených tímto hodnoticím standardem (například při nutnosti dodržení technologických postupů a časové souslednosti různých činností).

Zkouška se koná v českém jazyce.

Zkouška je veřejná. Praktická část zkoušky a praktická zkouška není veřejná v případech, kdy to je nutné z hygienických důvodů nebo z důvodu ochrany zdraví a bezpečnosti práce.

Zkouška probíhá ve zkušební místnosti a na pracovišti žáků. Pokud je uchazeč v době konání zkoušky zaměstnán jako učitel střední školy, má právo na to, aby se následová část zkoušky konala na pracovišti žáků této střední školy a s využitím dokumentů této školy. V takovém případě uvede uchazeč do přihlášky ke zkoušce název střední školy. Pokud uchazeč nevyužije práva na konání následové části zkoušky na pracovišti žáků školy, ve které je zaměstnán, určí pracoviště žáků autorizovaná osoba v souladu s oborem vzdělání, který uchazeč uvedl v přihlášce ke zkoušce.

Modelové organizační schéma zkoušky:

- náslech č. 1 a rozbor výuky: 5 - 6 hodin
- náslech č. 2 a rozbor výuky: 5 - 6 hodin
- ověřování ostatních kritérií: 3 - 4 hodiny

Způsoby ověření a jejich specifické formy:

- praktické předvedení a ústní ověření:
 - praktické předvedení a ústní ověření formou obhajoby portfolia,
 - praktické předvedení a ústní ověření formou náslechu a rozboru výuky,
- praktické předvedení:
 - praktické předvedení formou řešení modelových situací:
- ústní ověření.

Ad Praktické předvedení a ústní ověření formou obhajoby portfolia: Autorizovaná osoba vede s uchazečem rozhovor nad portfoliem; v rozhovoru uchazeč s využitím znalostí pedagogické a psychologické teorie zdůvodní a obhájí své postupy, svůj výběr atd. Týká se následujících kritérií:

- odborná způsobilost *Projektování hromadné, skupinové a individuální výuky* - kritéria b) - f);
- odborná způsobilost *Plánování výuky* - kritéria a) - f);
- odborná způsobilost *Podílení se na pedagogických procesech celé školy* - kritéria b), c), e), f), g).

Ad Praktické předvedení a ústní ověření formou náslechu a rozboru výuky: Autorizovaná osoba uskuteční 2 náslechy ve výuce realizované uchazečem s využitím příprav obsažených v portfoliu. Každý z náslechů bude v rozsahu 4 vyučovací hodiny (1 hodina odborného výcviku = 60 minut). Po každém náslechu následuje rozbor výuky vedený autorizovanou osobou. Uchazeč při rozboru vysvětlí a zdůvodní s oporou v pedagogické a psychologické teorii postupy, které při výuce uplatnil. Týká se následujících odborných způsobilostí a kritérií:

- odborná způsobilost *Realizace a reflexe výuky*: kritéria a) - f);
- odborná způsobilost *Vytváření vhodných podmínek pro učení všech žáků ve vyučování (včetně zapojení asistenta pedagoga)*: kritéria a) - e);
- odborná způsobilost *Aplikace oborově didaktických kompetencí při přípravě, realizaci a reflexi pedagogických procesů*: kritéria b) - h);
- odborná způsobilost *Podílení se na pedagogických procesech celé školy*: kritérium a).

Ad Praktické předvedení formou řešení modelových situací: Autorizovaná osoba připraví pro uchazeče 3 modelové situace v písemné podobě, z nichž každá vytvoří podmínky pro ověření kritérií a) i b) odborné způsobilosti *Komunikace s rodiči (zákonnými zástupci), zaměstnavateli*. Uchazeč si vylosuje jednu modelovou situaci a předvede její praktické řešení.

Ad Ústní ověřování: Ústní ověřování se provádí formou zkušebního rozhovoru. Otázky pro rozhovor připraví autorizovaná osoba předem v písemné podobě.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby je oprávněný předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede autorizovaná osoba do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na vlastní žádost.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou odbornou způsobilost a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky.

Výsledné hodnocení pro danou odbornou způsobilost musí znít:

- „splnil“, nebo
- „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé odborné způsobilosti.

Výsledné hodnocení zkoušky zní buď:

- „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny odborné způsobilosti, nebo
- „nevyhověl“, pokud uchazeč některou odbornou způsobilost nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí autorizovaná osoba vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před zkušební komisí složenou z tří členů. Všichni členové komise musí být přítomni u zkoušky po celou dobu trvání zkoušky.

Zkoušející je povinen provádět ověřování odborných způsobilostí při zkoušce přesně podle všech ustanovení tohoto hodnoticího standardu.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- a) vysokoškolské vzdělání získané studiem v akreditovaném studijním programu, splnění odborné kvalifikace pro výkon povolání učitele praktického vyučování nebo učitele odborného výcviku podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících (§ 9 odst. 2, resp. § 9 odst. 3 zákona pro učitele praktického vyučování a § 9 odst. 4 pro učitele odborného výcviku) a nejméně 5 let odborné praxe v povolání učitele praktického vyučování nebo učitele odborného výcviku střední školy nebo nejméně 5 let odborné praxe v oblasti přípravného nebo dalšího vzdělávání učitelů praktického vyučování a odborného výcviku.
- b) vysokoškolské vzdělání získané studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů střední školy nebo v akreditovaném magisterském nebo doktorském studijním programu studijního oboru pedagogika a nejméně 5 let odborné praxe v povolání učitele praktického vyučování nebo učitele odborného výcviku nebo nejméně 5 let odborné praxe v oblasti přípravného nebo dalšího vzdělávání učitelů praktického vyučování a odborného výcviku.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost a praxi v povolání autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti a praxe v povolání v souladu s hodnoticím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu této profesní kvalifikace autorizujícími orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na internetových stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, www.msmt.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

- zkušební místnost vybavená:
 - sezením vhodným pro práci s portfoliem a psacími potřebami,
 - výpočetní technikou, tabulí a dataprojektorem,
- portfolio uchazeče,
- sada modelových situací specifikovaných v Pokynech,
- pracoviště žáků pro daný obor vzdělání splňující všechny zákonné požadavky,
- výrobní materiály, resp. suroviny pro daný obor vzdělání.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda).

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 60 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm, s organizací zkoušky, s požadavky BOZP a PO a s právy a povinnostmi uchazeče v rámci zkoušky podle zákona č. 179/2006 Sb.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přípravu a přestávky) je 13 až 16 hodin (hodinou se rozumí 60 minut).

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravil Národní pedagogický institut ČR ve spolupráci s Národní radou pro kvalifikace, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a odborníky z praxe z těchto subjektů:

- Národní pedagogický institut České republiky
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Hodnoticí standard profesní kvalifikace schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.